

RODOLJUB.

Glasilo „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

3. štev.

V Ljubljani, dne 1. februvarja 1895.

V. leto.

Ljudsko šolstvo v kranjskem deželnem zboru.

Minoli teden v petek je v kranjskem deželnem zboru bila jako burna debata o proračunu za ljudske šole. Narodna stranka je bila pri tej priliki pokazala, da zna braniti koristi in pravice slovenskega naroda. To je pa tudi potrebno, kajti sedanji čas je jako opasen, nemškutarstvo zopet povsod vzdiguje glavo.

Poslanec Hribar se je pritoževal o samovoljnosti okrajnih glavarjev proti učiteljem. To samovoljnost imajo največkrat občutiti tudi najboljši učitelji. Taki učitelji imajo večkrat škodo, kajti okrajni glavar včasih po več mesecev ali tudi celo leto iz same osebne nenaklonjenosti ne predloži njih prošnje za petletnice. Okrajni glavarji skušajo spraviti učitelje v tako odvisnost, ki je kvarna ugledu učiteljskega stanu in tudi nasprotna duhu šolskega zakona.

Da je deželni predsednik zagovarjal okrajne glavarje in odvisnost učiteljev, se nam ni čudno zdelo, a čudno se nam je zdelo, da mu je pritrjeval poročevalec gosp. Klun. Gospod Klun je že star politik in mora že iz prejšnjih časov vedeti, kako je prevelika odvisnost

učiteljev bila baš narodni stvari v kvar. Seveda preganjani so najbolj le učitelji narodne stranke, in to je pa gospodu kanoniku menda po volji, odkar se je pobratil z nemškimi liberalci v državnem zboru. Sploh je gosp. Klun se v vsem lepo strinjal z vlado. Ker vemo, da je gospod kanonik pri tem le izražal nazore konservativne stranke, si lahko mislimo, kakšne zagovornike narodne samostojnosti imamo v tej stranki.

Bolj poučljivo, nego vse drugo, je pa to, da se je oglasil pri tem tudi dr. Schaffer in naglašal, da so učitelji že dovolj neodvisni. Kako razumevajo neodvisnost naši nemškutarji, o tem imamo dovolj dokazov iz prejšnjih let in moramo častitati naši konservativni stranki, da se s takimi prijatelji našega naroda gledé odvisnosti učiteljev tako lepo vjema.

Poslanec dr. Tavčar je najprej izrazil, da njemu sedanje šolsko nadzorstvo že še ugaja, ker bi bilo še slabše, ko bi učitelji prišli pod duhovsko nadzorstvo, sedaj, ko se zastopnik cerkve v dež. svetu poteguje za

LISTEK.

Polikuška.

(Povest grofa Leva Tolskega.)

(Dalje.)

II.

Polikuško, ki je bil neznamen in zanemarjen človek in poleg tega še iz druge vasi, ni nikdo zagovarjal, niti hišina, niti kuhar, niti ključarica, in njegov kot je bil najslabši, dasi jih je bilo sedem z ženo in otroki. Kote je bil zgradil že pokojni gospod tako-le: V deset vatlov dolgi zidani sobi je v sredi stala peč, okrog je pa bil hodnik in v vsakem kotu je bil z deskami ograjen prostor. Prostora je bilo malo, posebno v Polikuškinem kotu pri vratih. Tu je stala zakonska postelj s prešito odejo in koteninastimi blazinami, zibelka z otrokom, mizica na treh nogah, na kateri so se jedi pripravljale,

pralo se, na kateri so ležale vsakovrstne stvari in na kateri je delal sam Polikuška (bil je konjski zdravnik). Posode, obleka, kure, teliček in sedem ljudij so napolnjevali ta kot in ne mogli bi se bili niti ganiti, da bi ne bili pri občni peči imeli četrtine, na katero so pokladali reči in na kateri so tudi ležali ljudje, kadar niso mogli iti iz sobe. Sedaj baš ni bilo mogoče biti zunaj, a gorke obleke ni bilo druge, kakor jeden sam kratek kožuh za vseh sedem; zato so se mogli otroci greti s tekanjem in odrasli z delom, ali pa da so šli na peč, kjer je bilo 40 stopinj gorkote. Mislil bi kdo, da je strašno živeti v takih razmerah, ali njim ni bilo ničesa: mogoče je bilo živeti. Akulina je prala, šivala za otroke in moža, predla in tkala, belila svoje platno, kuhala in pekla v občni peči, prepirala se in opravljala s sosedomi. Mesečni del je zadostoval ne le za otroke, temveč še za posipanje kravi. Drva so bila prosta, živinska krma tudi. Tudi v konjskem hlevu je odpalo kaj sena. Imeli so tudi kos vrta. Krava je imela tele, imeli so svoje kokoši,

večje pomenčevanje. S tem pa je ta poslanec jako razdražil našo konservativno stranko. Poslanec Povše je skušal pobiti gospoda Tavčarja s tem, da je nekoliko govoril o zaslugah kranjske duhovščine za narodni razvoj, stvari same se je pa izogibal. Vsak razsoden človek vé, da s tem se nobena stvar ne opoprže, ako se dokazuje, da so jedenkrat bile stvari drugačne nego sedaj. Tudi gospod Klun je seveda zagovarjal proštopo postopanje v dež. šolskem svetu. Pri tem se je skliceval na neki Helfertov spis o pouku družega deželnega jezika. Seveda g. Klun menda ni pomislil, da je s tem gospodu proštu dal najhujšo zaupnico. Helfert ravno nasprotno zahteva, nego je pa zagovarjal proš Klofutar v deželnem šolskem svetu. Po Helfertovih izpeljavah bi ljubljanska gimnazija do osmega razreda bila popolnoma slovenska, le nemščina bi se učila z nemškim učnim jezikom. To, da sta gospoda Klun in Povše zagovarjala proštopo postopanje v kranjskem dež. šolskem svetu, sta pač le dokazala, da se je naša konservativna stranka izneverila načelom pokojnega dr. Bleiweisa, dr. Tomana in dr. Coste. Pri tej priliki naj omenimo, da je „Slovenec“ pred dvajsetimi leti, ko ga je urejal še šenklaški kaplan Klun celo nemškutarijo očital pokojnemu dr. Razlagu, ko je priporočal, da se v Ljubljani osnuje vseučilišče, na katerem bi se poučevalo v slovenščini, nemščini in laščini. Tedaj so gospod Klun in njegovi somišljeniki zahtevali čisto slovensko vseučilišče, danes se pa že ne upajo zahtevati slovenske gimnazije. To je vsekako jako označljivo za narodno prepričanje naše konservativne ali katoliške stranke.

Gospod dr. Tavčar je pa hudo prijel tudi deželnega glavarja zaradi tega, da je brzozjavno pozdravil otvoritev nemške šole v Belipeči, osnovani s pomočjo nemškega „Schulvereina“. Izgovarjal se je ta, da ni vedel, da je dotično slavnost priredil nemški „Schulverein“. Vse njegovo opravičevanje je bilo jako smešno. Verjel mu je pač

težko kdo. Vender mož, ki bi se tako malo za vse stvari brigal, da bi mu bilo neznano, kakšen pomen je imela slavnost v Belipeči, bi pač ne bil prav na pravem mestu kot deželni glavar kranjske vojvodine.

Pomenljiv za sedanji položaj je pa predlog, katerega je stavil posl. Luckmann, da se zopet dovoli 1000 gld. za neobvezni pouk nemščine na ljudskih šolah. Ta predlog je pa stavil le na željo vlade. Tudi ga je takoj zagovarjal deželni predsednik Hein, ki pa z zagovarjanjem ni imel sreče. Navajal je, da tudi v drugih deželah spoznavajo potrebo učenja drugega deželnega jezika. Skliceval se je na Helfertov spis v „Vaterlandu“ in pa na nekatere dogodke v češkem in moravskem dež. zboru. Vse, kar je navajal, govori bolj proti predlogu nego zanj. Pred vsem ne velja za ljudske nego le za tiste srednje šole, v katerih nemščina ni obvezni predmet. Če so dotični nasveti, na katere se je deželni predsednik skliceval, mu res tako na srci, naj pa poskrbi, da bode na ljubljanski realki v njih zmislu tudi slovenščina za nemške učence obvezen predmet. Nadalje se je skliceval na potrebo znanja nemščine in pa na to, da to želi prebivalstvo. Odveč bi bilo, ko bi hoteli pobijati predsednikove razloge, ker je navajal že sto in stokrat ovržene trditve. Sicer je pa nehoté gospod dvorni svetnik Šuklje dal predsedniku najboljši odgovor. Ta je zagovarjal Luckmannov predlog, a opomnil, da ni upanja, da bi bil vzprejet, ker smo pred volitvami. Če bi prebivalstvo zares želelo ta pouk, kakor je predsednik baron Hein trdil, bi baš pred volitvami imel tak predlog največ upanja, da bode vsprejet, ker bi vsak poslanec tedaj rad glasoval po željah prebivalstva, da bode zopet voljen.

Ta predlog se je odklonil, izmej slovenskih poslancev so zanj glasovali le Šuklje, Višnikar in Kersnik. Z veseljem konstatujemo, da so bili v tem vprašanju tudi konservativci jedini z narodno stranko. Take jedi-

Polikuška je bil pri konjih, opravljal je dva žrebca in puščal kri konjem in živini, čistil je kopita, prebadal jim ture in dajal maže lastne iznajdbe in zato so mu dajali denar in živč. Gospodskega ovsa je tudi ostajalo. V vasi je bil kmet, ki mu je redno vsak mesec za dve merici dal dvajset funtov koštrunine.

Živeti bi se bilo dalo, da ni bilo družega križa. Vsa družina je bila nesrečna. Polikuška je bil z mladega v drugi vasi pri žrebčariji. Oskrbnik, pri katerem je bil on, je bil prvi tat v vsej okolici in pregnali so ga bili v Sibirijo. Pri tem je Polikuška se začel učiti in že v mladosti se je tako privadil takim neumnostim, da jih potem ni mogel pustiti, ko bi jih bil tudi rad. Bil je mlad in slab; očeta in matere ni imel, sploh ni bilo nikogar, ki bi ga bil kaj učil. Polikuška je rad pil in ni mogel trpeti, da bi kje kaj nespravljenega ležalo. Bodi si jermen, blazinica, ključavnica, klin ali tudi kaj dražjega, vse je Polikuški prav prišlo. Povsod so bili ljudje, ki so jemali take stvari in jih plačevali z žganjem ali denarjem, kakor so se zgovorili. Ta zaslužek je najlozji pravijo ljudje: ni treba učiti se, ne truditi se, ničesa ni

treba, a ko ga poskusiš, ne maraš za drugo delo. Le jedno ni dobro pri tem obrtu, če tudi vse po ceni in lahko dobiš in prijetno živiš, a nekateri hudobni ljudje s tem delom niso zadovoljni, jedenkrat se moraš za vse pokoriti in se življenja ne moreš veseliti.

Tako se je zgodilo s Polikuško. Oženil se je in Bog mu je dal srečo. Žena, živinarjeva hči, je bila zdrava, pametna in delavna, rodila mu je sedem otrok, katerih je bil jeden lepši od družega. Polikuška pa svojega posla vender ni pustil in vse mu je šlo po sreči. Nakrat je prišla nesreča in so ga dobili in sicer pri neki malenkosti. Ukral je kmetu vajeti in dobili so jih pri njem. Stepli so ga, peljali k gospodarici, potem pa pazili nanj. Dobili so ga drugi, tretji pot. Ljudje so ga zmerjali, oskrbnik mu je pretil z vojaščino, gospa se je jezila, žena jokala in tugovala. Vse je šlo narobe. Bil je dober človek in ne hudoben, samo slab, rad je pil in k temu je bil tako privajen, da nikakor ni mogel opustiti. Včasih ga je žena zmerjala in tudi tepla, ko je pijan prišel domu, on se je pa jokal „Nesrečnež sem, kaj hočem storiti. Če bi mi tudi oči počile, pustil bodem in ne bodem več.“ In čez

nosti bi bilo želeti vselej, kadar gre za narodna vprašanja. Kakor čujemo, se je ta predlog bil spravil na dnevni red na željo centralne vlade na Dunaji, kar nam

dokazuje, da sedanja vlada zmatra ponemčenje Slovanov za svojo glavno nalogo in mi Slovani zatorej ne moremo imeti nobenega zaupanja v njo.

Deželni zbor kranjski.

V peti seji dne 18. januarja je poslanec Povše utemeljil svoj predlog o premembi zakona o domovinski pravici. Govornik je navajal krivice sedanjega domovinskega zakona, omenjal, da so velika mesta začela agitacijo proti vladni predlogi in je priporočil, da se deželni zbor izreče za vladno predlogo.

Na to so se odobrili računski sklepi bolniškega, blazniškega, porodniškega in najdeniškega zaklada.

Prošnji občine Postojine za napravo bolnice v Postojini in zdravstvenega okrožja v Idriji za podporo ondotne bolnice, da se bolnica v Ljubljani razbremeni, sta se izročili deželnemu odboru, da je še v tem zasedanju predloži zboru z konkretnimi predlogi. Deželni zbor bode namreč še v tem zasedanju sklepal o načrtu zakona, ki ima urediti podpiranje bolnic po deželi. — Zbor je dovolil, da se poviša pokojnina vdovi blazniškega zdravnika na Studenci Josipini Prejnič in da se slugi v bolnici Valentinu Jalenu všteje začasno službovanje za definitivno in se mu priznata dve petletnici.

Odobril se je proračun bolniškega zaklada s potrebščino 86.204 gld. in pokritjem 23911 gld., proračun porodniškega zaklada s potrebščino 6766 gld. in pokritjem 354 gld., proračun najdeniškega zaklada s potrebščino 3631 gld. in pokritjem 354 gld., proračun blazniškega zaklada s potrebščino 73.072 gld. in pokritjem 10028 gld. Primankljaji teh zakladov pokrijejo se iz deželnega zaklada.

Pri razpravi o bolniškem zakladu je poročevalec baron Schwegel opomnil, da svota 570000 gld. nika-

kor ne bode zadoščala za novo bolnico, da bode najbrž treba še kacic 100.000 gld.

Dr. Bleiweis je opozoril na nekatere nedostatke pri grajenju nove bolnice, dr. Vošnjak ga je zavrnil, da naj bi se nedostatki bili poprej navedli, ko so bili načrti na ogled. Tudi se je potem omenilo vprašanje o zjedinenji sveta, kjer je bolnica, z mestno občino. Župan Grasselli je opozoril, da se vrše pogajanja o zjedinenji vse udmatske davčne občine z Ljubljano.

Deželni zbor je sklenil glede predloga o reviziji zemljiškega davka, da naroči deželnemu odboru: a) izdati poljudno pisano knjižico, razpravljajočo o reviziji zemljiškodavčnega katastra, ki se ima letos vršiti, v kateri naj se pouče županstva o načinu, po katerem se ima vršiti revizija in kako imajo zemljiški posestniki pravico do pritožb, oziroma do zahtev, da se vsaj najhujše krivice o cenitvah odpravijo; b) posredovati potom županstev o previsocih krivičnih ocenitvah, na katerih so ocenitveni tarifi previsoko določeni; c) poizvedovati potom županstev, koliko se je pašnikov po pomoti ali vedoma, ker je na njih stalo tu in tam kako drevo ali grmovje, vpisalo za gozd, da se po § 13 revizijskega zakona tako zopet vpišejo v prejšnjo kulturo; d) vse te poizvedbe z vsemi nabranimi podatki imajo se izročiti v porabo deželni komisiji za revizijo katastra.

Vdovi okrožnega zdravnika Frančiški Salloker se je dovolilo 200 gld. pokojnine, umirovljenemu okrožnemu zdravniku Ferdinandu Salokerju v Metliki se je pa zvišala s 300 na 400 gld. Prošnja Ane Železnikar za dovolitev sirotinske ustanove se je izročila deželnemu odboru.

dva meseca je zopet odšel z doma, napil se in se zgubil za dva dni. Od kod pač dobiva denar, da popiva, govorili so ljudje. Poslednja stvar je s pisarniško uro. V pisarni je bila stara stenska ura, ki že dolgo ni šla. Nekoč je sam prišel v odprto pisarno; spravil se je na uro, odnesel jo in prodal v mestu. Pa kakor nalašč je bil trgovec, ki je uro kupil, boter neke tlačanke in prišel je neki praznik na kmete, in povedal o uri. Jeli so poizvedovati, kakor bi bilo komu kaj mari. Posebno oskrbnik ni maral za Polikuško. Našli so. Sporočili so gospej, ki je poklicala Polikuško. On je nakrat pal na kolena, ginljivo je vse priznal, kakor ga je bila naučila žena. Vse je prav dobro izpeljal. Začela ga je gospa opominjati, govorila in govorila je, o Bogu, o kreposti, o bodočem življenji, o ženi, in o otrocih, in pripravila ga je do solz. Gospa je rekla:

— Opuščam ti, samo nadalje tega ne delaj.

— Nikoli več ne bodem! Rajši naj se v zemljo

pogreznem, ali pa život naj mi poč! rekel je Polikuška in ganljivo jokal.

Polikuška je prišel domu in kot tele rjovel ves dan in na peči ležal. S tega časa niso ničesar več opazili, da bi bil kaj ukral. Življenje njegovo pa ni bilo več veselo, ljudje so ga imeli za tatu in ko je prišel čas nabora, so vsi kazali nanj.

Polikuška je bil konjski zdravnik, kakor je že povedano. Kako je on nakrat postal konjski zdravnik, ni nikdo vedel, on pa še najmanj. V žrebčariji, pri oskrbniku, poslanem v Sibirijo, ni družega delal, kot gnoj iz hleva spravljaj, včasih konje snažil in vodo vozil. Tu se on ni ničesar naučil. Nadalje je bil tkalec, nadalje je delal na vrtu, čistil stezice, potem je za kazen delal opeko. Pozneje so pa za nekaj časa mu bili dovolili, da je služil za hlapca pri nekem kupcu. Tukaj se tudi konjezdravstvu ni mogel priučiti. Ko je naposled prišel domu, se je polagoma jela širiti slava o njegovi nenavadni, da

V šesti seji dne 22. januvarja je deželni predsednik baron Hein odgovoril na razne pritožbe proti okrajnemu glavarju dr. Gstettenhofferju v Kranji. Deželni predsednik je izjavil, da je preiskava pokazala, da so skoro vsa očitanja poslanca Žitnika v lanskem zasedanji neutemeljena. Prošnje krajnega šolskega sveta v Motniku za uvrstitev ondotne šole v III. plačilni razred, učitelja Jarneja Ravnikarja za uvrstitev v I. plačilni razred in krajnega šolskega sveta v Loži za povišanje plač so se izročile dež. odboru, da jih njegova zastopnika zagovarjata v deželnem šolskem svetu. Učiteljevi vdovi Julijani Dürfeld se je povišala podpora na 120 gld.

Vasem Lipovšica, Vinice in Sušje se je zagotovil za napravo vodovoda dež. prispevek 30% in deželnemu odboru naročilo, da dá po deželnem stavbenem uradu preiskati vodne razmere vasi Slatnik in Zapotok, da popolni načrt omenjenega vodovoda tudi za te vasi. Deželni odbor naj naprosi vlado, da dovoli 50% vse potrebščine iz melioracijskega zaklada.

Dež. odboru se je naročilo, da dá primerno podporo posestnikom v Gršici in Dobravicah za napravo občinske ceste in mostu, ako je stvar nujna. Za razširjenje šolskega poslopja v Sodražici se je dovolilo 300 gld., prošnja nekega učenca na vinarski šoli v Klosterneuburgu se je izročila deželnemu odboru. Rodbini bivšega paznika v prisilni delavnici Josipa Tomazina se je dovolila miloščina letnih 100 gld. Odklonila se je neka prošnja I. Lapajeta, vodje meščanske šole. Prošnji učitelja Bezlaja na meščanski šoli v Krškem za podporo za izdajo neke knjige za ljudske šole in pedagogičnega društva v Krškem izročili sta se dež. odboru. Prošnja občine Šmihel v postojinskem okraji za podporo za napravo vodovoda v Neverkah se je izročila deželnemu odboru z naročilom, da pošlje po leti tjakaj svojega inženjerja, da izdela načrt.

V pospeševanje vinarstva na Kranjskem se je sklenilo:

1.) Razširjanje pepinijere za vzgojevanje trt pri deželni prisilni delavnici se odobruje.

2.) Cena požlahtnenim ameriškim ukorenichenim trtam določi se s 5 gld. za 100 trt, vendar pa sme deželni odbor v ozira vrednih slučajih take trte tudi brezplačno oddajati revnejšim vinogradnikom in za uzorne vinograde kmetijskih podružnic.

3.) Namesto denarnih podpor naj se vinogradnikom, ki prosijo zanje, dovoljuje brezplačno ameriške požlahtnene ali nepožlahtnene ukorenichene trte.

4.) Vlada se naprosi, da za deželno pepinijero potrebne ameriške, kakor tudi ukorenichene trte, ki se bodo dovoljevale namesto denarnih podpor, brezplačno prepusti deželnemu odboru.

5.) Revnim vinogradnikom, kateri so vsled trtne uši prišli v stiske, smejo se dovoljevati brezobrestna posojila, katera pa za vsakega posameznega posestnika ne smejo presegati zneska 150 gld. iz deželnega zaklada.

6.) Za stroške v svrhu pospeševanja novega vinarstva dovolijo se za 1895. leto sledeči zneski iz deželnega zaklada: a) Za pepinijero pri deželni prisilni delavnici 2500 gld., b) za vinarskega potovalnega učitelja 1220 gld., c) za podpore uzornim vinogradom in trtnicam kmetijskih podružnic za ključce, kakor tudi za darila revnim vinogradnikom 1300 gld., d) za brezobrestna posojila 20.000 gld., skupaj 25.020 gld.

Prošnja županstva v Temenici za razširjenje deželne ceste od Pustega Javorja do železnične postaje v Radohovi vasi se je izročila dež. odboru z naročilom, da deželni stavbeni urad letošnjo pomlad prične potrebna dela za popravo te ceste.

Gospod posl. Žitnik je predlagal, da se odgovor dež. predsednika zastran postopanja kranjskega dež. glavarja izroči združenima odsekoma. Ravno ta poslanec je pa stavil tudi interpelaciji do dež. vlade in dež. odbora zastran občinskih volitev in pa zastran občinskega gospodarstva v Trziči.

celo nenaravni izvedenosti v zdravljenji konj. Puščal je kri, jedenkrat, dvakrat, potem je dal konja na tla vreči, in ga je suval nekoliko po lakotnicah. Potem je ukazal konja peljati v hlev in jel je rezati kopito do krvi, če tudi je konj brcal in rezgetal, in rekel je, da to pomenja „puščati podkopitno kri.“ Potem je pojasnil kmetu, da se mora puščati kri iz obeh žil, za večjo lahkost je s kladivom tolkel po topem puščalu, potem je z glavnim robcem svoje žene drgnil konja po trebuhu. Potem mu je prišlo na misel, da je posipal z galico vse rane, in močil jih z neko tekočino iz steklenice. Včasih je kaj konju notri dal. In čim več konj je mučil in pokončal, tem bolj so mu verjeli in tem več konj so mu privajali.

Sicer se pa ne smemo smejati Polikuški. Sredstva, katera je on rabil, da je dobil zaupanje, so tista, ki so uplivala na naše očete, uplivajo na nas in bodo uplivala na naše otroke. Kmet, ki se s trebuhom zavalil na glavo svoje jedine kobile, ki ni le njegovo bogastvo, temveč

skoraj član njegove rodbine z zaupanjem in grozo gleda pomenljivo nagubančeno čelo Polikuške, njegove suhe roke, s katerimi nalašč pritiska ondu, kjer boli in predrzno ureže v živo meso s tajno mislijo: „bode že kako“, in se pri tem delujoč, kakor bi vedel, kje je baje gnoj, kje žila, v ustih pa držeč čudotvorno cunjjo ali pa steklenico hudičevega olja, kmet ta ne more verjeti, da bi se Polikuška upal rezati, ko bi ne znal. On bi tega ne mogel. In ko je razrezano, si ne očita sebi, da je zastonj dal rezati. Ne vem, kako vi, a jaz sem ravno to skusil, z doktorjem, ki je na mojo prošnjo mučil ljudi, drage mojemu srcu. Spuščalo in tajna bela steklenica s sublimatom in besede: mrtvoud, zlata žila, puščanje, gnojenje, mari niso ravno to, kot živci, revmatizem, organizem in tako dalje? „Wage du, zu irren und zu träumen“, ne velja le za pesnike, temveč tudi za doktorje in konjske zdravnike. (Dalje prih.)

Politični pregled.

Goriški deželni zbor. Poslanec Grča je v goriškem deželnem zboru interpeloval, kako je to, da se pri volitvah pišejo nemški zapisniki. Navadno okrajni glavar prinese seboj že nemško litografované obrazce, kateri se potem izpolnijo. — To vrivanje nemščine na Primorskem, kjer še deželni jezik ni, je pač odveč.

V češkem deželnem zboru predlagali so Nemci, da se vpeljejo neposredne volitve v kmetskih občinah. Poslanec Bareuther, ki je ta predlog utemeljeval, je izrekel željo, da se bi okraji razdelili po narodnosti. Deželni odbor naj bi se razdelil v dva, nemški in češki, ravno tako tudi namestništvo. V to zahtevo Nemcev pač Čehi ne bi mogli drugače privoliti, da se taka razdelitev izvede tudi na Moravskem in v Šleziji, kjer pa Nemci nočejo ničesa slišati o kaki taki delitvi okrajev in raznih oblastev po narodnostih.

Moravski deželni zbor je jednoglasno izročil šolskemu odseku predlog Začka, da se osnuje na Moravskem v spomin petdesetletnice cesarjevega vladanja češko vseučilišče za Moravsko. Seveda iz tega še ne sledi, da bi zbor naposled predlog tudi odobril.

V Šleziji primanjkuje slovanskih učiteljev. S to zadevo se je pečal tudi deželni zbor. Slovanski poslanci so predlagali, da se naj osnuje slovansko učiteljišče. Ta predlog je pa zavrgla nemška večina. Sklenilo se je, slovanskim učiteljiščnikom podajati ustanove, pa le če bodo obiskovali nemško učiteljišče v deželi. Tako upajo dobiti dobre germanizatorje slovanske dece.

Nova ogrska vlada hoče s podvojeno silo nadaljevati madjarizacijo. Prejšnja vlada je upeljala v madjarskih krajih madjarska otroška zabavišča, v katerih se otroci uče madjarščine že v zgodnji mladosti. Sedanja pa hoče poskrbeti za gojenje madjarščine v šoli odrasli mladini. Naročila je šolskim oblastvom naj snujejo mladeniška društva, v katerih se bode gojila madjarščina in prepevale madjarske pesmi. Temu baje tudi katoliška stranka ni nasprotna, ker so na Ogerskem šolska oblastva

v rokah duhovščine in bi tako duhovščina dobila v teh društvih upliv na daljno vzgojo mladine.

Srbski kralj je odpotoval v inozemstvo in sedaj biva v Parizu, kjer je tudi njegov oče Milan. Doma se pa vladi že precej maje stališče in se že govori, da se pokliče na krmilo Garašanin. Le Milan se nekoliko upira, ker ga Garašanin kot večletni ministerski predsednik pre-dobro pozna.

V Bolgariji z novo vlado niso povsem zadovoljni, ker je povišala užitnino. Zaradi tega je prišla tudi v navzkrižje z Avstrijo, katera je že pretela, da odpokliče svojega zastopnika iz Sredca. Govori se pa tudi, da bi Stojilov, Karavelov in Cankov radi odstranili Koburžana. Da bi jih vojna podpirala, povišali so plačo višjim častnikom. Koburžan pa nekda že misli poklicati Radoslavova ali pa Stambulova, da sestavi novo vlado. Tudi se pa v Bolgariji zopet bolj zanimajo za Makedonijo in se po taborih sklepajo resolucije, da naj se za Makedonijo izvede berolinski dogovor.

V Italiji se je zbornica razpustila in bodo nove volitve koncem aprila in začetkom maja. Pri teh volitvah gre za Crispijevo čast. Če vlada propade, bode to znamenje, da narod verjame to, kar se je Crispiju očitalo in za zmirom je obigral svojo politično vlogo.

V Franciji imajo novega predsednika republike in novo ministerstvo. Predsednik Feliks Faure je bil bogat trgovec z usnjem. Sin je nekega pariškega tapetnika in se je v mladih letih učil strojarije. Začel je potem trgovino s kožami in je jako obogatil. Prišel je v zbornico, kjer je kmalu pokazal veliko sposobnost. Posebno se je dobro spoznal v kolonijalnih, pomorskih in finančnih stvareh. Njegovi govori so bili vedno strogo stvarni. V svoji izjavi pa daje razumeti, da bode vso odločilno oblast prepuščal zbornicama in vladi in se bode v tem ločil od Periera, ki je hotel jako uplivati na politiko in je vsled tega izpodletel. Nova vlada, kateri je predsednik Ribot, je sestavljena iz zmernih republikancev. Da bi pa tudi pri družih strankah se prikupila, je pomilostila vse politične zločince.

Slovenske in slovanske vesti.

(Vabilo na naročbo.) Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na novo naročbo „**RODOLJUBA**“. Ker imamo v zalogi še 1. in 2. številko, naročuje se lahko z vsakim dnevom, a hkrati se mora poslati tudi naročnina, ki velja za vse leto le 70 kr.

Upravništvo „Rodoljuba“.

(Državnozborska volitev na Dolenjskem.) Ribniški sodnik gospod Višnikar hodil je te dni po Dolenjskem od mesta do mesta in se ponujal za bodočega

državnega poslanca. Na shodih pripoveduje, da je naroden, da pa hodi mej obema narodnima strankami. Da bodo volilci gosp. Višnikarja bolje spoznali, naj danes le omenimo, da je on z gospodom Šukljejem in Kersnikom vred glasoval za 1000 gld. za nemški neobvezni pouk na ljudskih šolah. Kot kandidata imenujeta se tudi dr. Vojska in grof Margheri.

(Deželni šolski svet v zadregi.) Ko se je te dni razpravljalo v deželnem zboru o 1000 gld. za neobligatni nemški pouk na ljudskih šolah, se je deželni predsednik

posebno na to skliceval, da so za dve leti še dolžni take remuneracije učiteljem, ki so nemščino poučevali, a zato niso dobili nobene nagrade, ker je dež. zbor bil dotično svoto odklonil. Deželni predsednik baron Hein je trdil, da bi učitelji celo imeli pravico deželno tožiti. O svojem času je bil deželni šolski svet naznanil učiteljem, da je deželni zbor dovolil neko svoto za neobvezni nemški pouk, da so učitelji začeli poučevati nemščino, ko je pa dotična svota bila odklonjena, je pa deželni šolski svet opustil naznanilo učiteljem, okrajni šolski nadzorniki in okrajni glavarji so pa še vedno prigovarjali učiteljem, naj uče nemščino in jim obetali, da že dobé nagrado. Sedaj so pa v zadregi, ker nimajo kje denarja vzeti. Deželni predsednik misli, da bi učitelji mogli deželo tožiti, po našem mnenju bi pač tukaj učitelje morali tisti plačati, ki so z opuščanjem naznanila deželnozbornskega sklepa in s prigovarjanjem učitelje zapeljali, da so učili nemščino po ljudskih šolah kot neobvezni predmet.

(Notarijat in „Slovenec“.) Tukajšnji časopis „Slovenec“ je pred nekaterimi dnevi prinesel članek, v katerem ljudstvu hujska proti notarjem. O tej stvari bomo prilično še več govorili. Danes naj le navedemo, da je več poslanecv v deželnem zboru stavilo do vlade nastopno interpelacijo: Tukajšnji dnevnik „Slovenec“ od 12. t. m. števec 10 prinaša v svojem uvodnem članku Peitlerjev predlog, stavljen v državnem zboru, naj se notarijat podržavi. Namesto pa, da bi „Slovenec“ podal kako stvarno kritiko o notarijatu, porablja on to priliko v to, da na nesposoben in čisto krivičen način udriha po c. kr. notarjih sploh, ter jim očita, da ljuostvo deró, ne da bi navel kak konkretni slučaj ali kako ime. Primerja jih z advokati vred škodljivim bacilom, katerih se čila in zdrava kmetska narava sama otrese, ter v nekem dopisu od „Kolpe“ in na katerega on v uvodnem članku izrecno opozarja, imenuje c. kr. notarijate prave pijavke na ljudskem blagostanji. Ako se pomisli, da je notarijat državna naprava in se imajo njegovi funkcionarji podpisovati s pridevkom: cesarski kraljevi notarji; da je njihov stan, ki se tukaj sploh napada, na postavni podlagi urejen, ter s tem grdi stan, ki je del državnega pravosodnega organizma; ako se nadalje pomisli, da so notarske pristojbe za zgolj notarske agende postavno natančno določene po tarifu, katerega notar pod disciplinarno kaznijo ne sme prekoračiti, pristojbe iz sodnega komisarjata pa mu odmerjajo c. kr. državna sodišča, ter da je notar pod strogim nadzorstvom, ne samo c. kr. notarske komore, temveč tudi pod predsedništvu c. kr. sodnih dvorov, in se torej budi sum, kakor da bi ti državni organi zastran notarjev ne spolnjevali vestno svojih dolžnostij; ako se nadalje pomisli, da „Slovenec“ ne bega samo priprostega kmetskega ljudstva z napačnimi nazori, ampak ga s tem da navaja zgled, kako se je kmetski stan za Riharda II. na Angleškem upel proti advokatom in leta 1513 na Virtemberskem ustal proti doktorjem rimskega prava, pozivlja naravnost k upornosti, in kliče vrh tega svoje stranke društva in kmetske občine na jednako pot; ako se nadalje pomisli, da se s takim hujskanjam nastopa naravnost tir socializmov, ki

imajo na svojem indeksu kot škodljive bacile razun advokatov in notarjev tudi še nekatere druge stanove; ako se vse to premisli in slednjič še ozira na to, da ko bi bil „Slovenec“ navel kake konkretne slučaje o nepravilnosti notarskega uradovanja ali imenoval imena tacih notarjev in bi bilo potem mogoče, da bi se bili prizadeti notarji sami branili in si iskali zadoščenja za svojo žaljeno čast s postavnimi sredstvi, ki jih podaje postava vsakemu zasebniku, kar pa ni mogoče, ako se kakor tukaj napada in žali cel stan, ampak je država sama dolžna vzeti ga pod svoje varstvo (§ 302. kaz. zak.), usojajo se interpelantje vprašati: Hoče li visoka c. kr. vlada potrebno ukreniti, da se tako hujskanje in sejanje sovraštva do stanu ces. kr. notarjev v obče in posebe kot ces. kralj. državnih funkcionarjev naši deželi za bodoče prepreči?

(Shod zaupnih mož — Narodna stranka) imenuje se knjižica, katera je izšla v „Narodni Tiskarni“. V njej so navedeni sklepi shoda zaupnih mož in pa glavni govori na tem shodu. Knjižice tembolj priporočamo, ker se je od nasprotne strani v napačni luči slikal ta shod. Iz knjižice čitatelji izvedo resnico. Velja 10 kr.; po pošti 12 kr.

(Škof Strossmayer) je poslal 50 gld. šentjakobskotrnovski ženski podružnici „Družbe sv. Cirila in Metoda“ z jako laskavim pismom svojega tajnika.

(Vender jedenkrat.) Po dolgem cincanji se je vlada odločila, da razpusti deželni zbor isterski. Zatrjuje se, da po novih volitvah ne bode Campitelli več imenovan deželnim glavarjem, ker ni znal braniti vladnega zastopnika pred roganjem poslancev in galerije. Mi dvomimo, da bi deželnega zbora razpust dosti premenil razmere v Istri. Voljeni bodo najbrž skoro vsi dosedajni poslanci, zato bode že skrbel namestnik Rinaldini. Dokler njega ne zamene s kom drugim, ni misliti na kako zboljšanje razmer na Primorskem.

(Volitve v Kranji.) Pri volitvi v občinski odbor v Kranji je zmagala narodna stranka v drugem in tretjem razredu. V prvem se je pa posrečilo nemškutarjem v zvezi s konservativci spraviti v zbor znanega Dolenza, kateri hoče sam veljati za Nemca.

(Slovensko pevsko društvo) se je osnovalo v Celji, namen mu je gojiti slovansko petje in glasbo sploh. To je nov dokaz, da Slovenci v Celji vstajajo, kar vzbuja pri Nemcih strah.

(Propad Celjskega nemštva.) Požarna bramba, ki je bila seveda čisto nemško društvo, se je te dni razšla. Povod so gnjile razmere v celjskem nemškem taboru. — Zloglasni list „Deutsche Wacht“ se je preselil iz Celja v Gradec, kjer bode pa najbrž zaspal. Poslanec Foregger, ki ga je dosedaj podpiral, je izstopil iz vsake zveze z njim.

(Marija Červinkova Rieger.) V Pragi je umrla te dni hči vodje Staročehov dr. Riegra Marija Črvinkova, soproga graščinskega ravnatelja Vaclava Črvinka. Bila je znana češka pisateljica.

(**Tržaška odvetniška zbornica**) je sklenila protest proti sestavi seznama porotnikov za Istro. Gospodje so pri tem marsikako jako neumno zinili. Mej drugim se je tudi priporočalo, da bi nikdo ne šel v Rovinj zagovarjat, dokler se sezname porotnikov ne popravijo po njih željah. Večina pa vendar ni bila za tak štrajk.

(**Isterske stvari.**) Nekateri uradni listi vedó povedati, da se ministerstvo resno bavi z isterskimi stvarmi. Govori se celó, da se je za tri isterska mesta že predlagalo izjemno stanje. Nam se zdi, da je to samo strašenje. Ko bi vlada zares kaj resnega mislila storiti, bi odstranila namestnika v Trstu in tja poslala družega odločnega in pravičnega moža. Tega pa noče, ker je Slovanom nasprotna in ker imajo Italijani močno zaslombo v levíčarjih, ki imajo prvo besedo v koaliciji. Vladni listi bi le radi malo Italijane postrašili, da bi baš prevelicih neumnostij ne uganjali.

(**Rajmund Mohorčič.**) Dné 25. januarja je umrl v Sežani gosp. Rajmund Mohorčič. Bil je jeden najodličnejših rodoljubov na Krasu. Udeleževal se je zelo jav-

nega življenja. Bil je več let župan sežanski, deželni poslanec, načelnik cestnega odbora in ud krajnega šolskega sveta. Blag mu bodi spomin.

(**Gimnazij v Avstriji.**) V tostranski državni polovici je 181 gimnazij in sicer 20 nižjih in 161 popolnih. Po učnem jeziku je 99 nemških, 41 čeških, 24 poljskih, 4 italijanske, 1 ruska, 3 hrvatske in 9 dvojezičnih. Slovenske gimnazije pa v vsej Avstriji ni nobene. To je pač najboljši dokaz, da se Slovenci zmatrajo v višjih krogih za brezpravne. Čuditi se temu ni, če se celó zastopnik duhovščine gosp. prošt Klofutar poteguje za ohranitev nemškega značaja naših gimnazij. Sploh pa že navedene številke kažejo, da so Slovani v Avstriji, kar se tiče srednjih šol, jako prikrajšani.

(**Novi ruski car Nikolaj II.**) je velik prijatelj znanosti in slovstva. To je pokazal te dni, kajti izdal je ukaz, da se slednje leto iz državnih dohodkov dovoli 50.000 rubljev za potrebne učenjake, slovstvenike in časnikarje.

Razne vesti.

(**Medičar najden**) Dné 17. januarja t. l. našli so na bregu Ljubljance moško truplo, kateremu je manjkala jedna noga. Dognalo se je, da je Ljubljanski fijakar Medičar, ki je bil izginil že v novembru 1893. l.

(**Snega**) imamo obilo po vsej Avstriji. Vlaki imajo na raznih železnicah velike zamude, na nekaterih je bil tudi deloma že promet ustavljen. Hud vihar s snegom je bil mej drugim tudi na Dunaji.

(**Za lovce.**) V Ribnici na Pohorji na Štajerskem ustrelili so nedavno jelena, ki je tehtal tri cente.

(**Prepozno.**) Lani je bil obsojen koroški učitelj Schupnik (Šupnik) v trimesečno ječo, ker je pretil deželnemu šolskemu nadzorniku Gobanzu z revolverjem. Pri razparanji so se zdravniki izrekli, da ni bil pri zdravi pameti. Obrajna se je ponovila in sodišče se je izreklo, da je bil nekriv.

(**Požari.**) Dné 14. m. m. je v Hrenovici pogorela hiša J. Ivančiča. Škode je 600 gld. Zavarovan je bil za 250 gld. Nevarnost je bila velika, ker so v obližji s slamo krite hiše. Tudi snega ta dan ni bilo na strehah. — V Krnovu je pogorela velika tovarna za sukno. Škode je 200.000 gld. — V Harkovu je pogorel Moskovski bazar in je škode milijon rubljev. — V Londonu je bil minoli teden hud vihar s snegom, točo in grmenjem. Škode je vihar napravil mnogo. Strela je udarila v cerkev sv. Štefana, ki je pogorela.

(**Izgredi v Renčah.**) V Renčah pri Gorici so slavili zidarji dan sv. Vincencija s slovesno službo božjo, pri kateri se je streljalo. Po končani sv. maši je prišel žandar in prepovedal streljanje. Temu so se pa uprli zidarji. Ker je videl, da sam ničesa ne opravi, je zapomnil nemirneže in popoludne so prišli trije žandarji, da jih odpeljejo v zapor. Ko so jih v gostilni hoteli ukleniti, so jih zidarji branili. Prišlo je do pretepa, pri katerem so

žandarji z bajoneti ranili pet oseb. Naposled so pa le morali pobegniti in poskriti se. Drugi dan je prišel iz Gorice vladni komisar Prinčič z drugimi žandarji ter se je bilo bati novih neredov. Preiskava se je že začela. Ljudje mislijo, da so žandarji v tem slučaju malo preostro postopali.

(**Nezgode.**) Blizu Trnovega na Notranjskem je lokomotiva povozila železniškega čuvaja Antona Gosarja. — Mej postajama Pasja vas in Skale na železnici Celje-Velenje je zadela lokomotiva v sani nekega kmeta. K sreči je lokomotiva sani samo prevrnila. Druge škode ni bilo. — V Dramljah na Spodnjem Štajerskem sta šla dva kmeta na lov. Jeden je stal za grmom, ko zajec ravno mimo grma prileti. Drugi kmet ustrelil za zajcem, a zadene svojega tovariša v prsi in ga smrtnonevarno poškoduje. — V Ribniški dolini je povodenj napravila mnogo škode. Razdrla je mej drugim dva mostova. Na Mlaki so morali živino odpraviti iz hlevov, ker je voda prišla vanje. Trgovina z lesom je prenehala, ker ni bilo mogoče privažati lesa iz gozdov. — V Trbiži so se zadušile tri male laške delavke. Zakurile so bile peč, ki je pa bila malo razpokana. — Velik požar je podrl mesto Kušan v Perziji. Podsulo je kacic 1200 ljudij. — Na železnici Brno-Okrcijsko skočili so nekateri vagoni tovarnega vlaka s tiru. Lokomotiva se je preobrnila. Jeden kurjač je poškodovan. — Blizu Predila na Koroškem je plaz zasul dva moža, ki sta šla po vodo.

(**Samomori.**) V Trstu se je obesil v smrekovem gozdiču začasni redar Karol Dekleva. Pri njem so našli 8 gld. denarja. — V Celovci se je ustrelil upokojeni stotnik Matija Kedačič. Pravijo, da se mu je zmešalo. Minoli teden se je v Celovcu zastrupil Jak. Bürger in umrl v bolnici. Otroval se je, ker ni imel dela.

Rokodelec in tovarna.

Gospodje, ki so delali sedanji obrtni red, rokodelskega vprašanja največ poznali niso, nekateri pa poznati niso hoteli. Prav razumeli niso, za kaj se gre. Da še sedaj, ko se že nad deset let razpravlja o tej stvari, jih večina nima nobenega pravega pojma. Seveda nekateri levičarji so pač stvar umeli, a ni bilo v njih interesu, da bi jo pojasnovali, temveč so gledali, da kolikor ji moč temna ostane.

Posebno imajo čudne pojme o namenu in pomenu dokaza sposobnosti. Mnogi mislijo, da gre le zaradi tega da morda kak revež, ki se rokodelstva ni redno učil, ne bi začel se ž njim pečati, da bi morda naročnikom ne skazil kakšnih čevljev in hlač. S tega stališča ni treba dokaza zmožnosti pri največ obrtih. Kdor ne zna delati, ne bode imel naročnikov. Pri stavbenih obrtih seveda se mora tudi s tega stališča zahtevati dokaz zmožnosti, ker pride javna varnost v poštev, ako bi vsak se smel lotiti postavljanja raznih stavb. Pri oblačilnih obrtih pa ni nobene take nevarnosti. Tak revež pa tudi ne bode nobenega izučenega obrtnika uničil.

Dokaz zmožnosti ima ves drug pomen in mora biti naperjen le proti velikemu kapitalu. Le od te strani preti nevarnost malemu obrtniku. In ravno v tem oziru pa določila sedanjega obrtnega reda prav nič ne koristijo. V njem je določba, da tistemu, ki ima nad dvajset delavcev ali pa dela s kakim motorjem, ni treba dokaza zmožnosti, kajti je tovarnar. Zadosti je, da le delovodja zna dotično rokodelstvo. Seveda, kdor zmatra dokaz zmožnosti le zaradi tega potreben, da bodo izdelki izdelani popolnoma po zahtevah in pravih dotičnega obrta, mu to popolnoma zadostuje, a za ohranjenje malega obrtnega stanu pa ne. Vsak kapitalist sedaj lahko začne izdelavati hlače, čevlje, vzame le delovodjo in lepo število delavcev.

In baš tak podjetnik je posebno nevaren malim, ker ima dovolj denarnih sredstev in z boljšimi stroji lahko ceneje izdeluje. On torej uniči več drugih, ki so se svojega obrta izučili in jih naredi za pomočnike ali za sužnje velikemu kapitalu.

Precej drugače bi bilo, ko bi se od njega zahteval dokaz zmožnosti. Verjetno ni, da bi se kak tak mož učil krojaštva ali čevljarije. Veliko bi jih gotovo ne bilo.

Vsled tega se je sprožila misel, da bi se vpeljal dokaz zmožnosti tudi za tovarnarje. Nam se to ne zdi povsem umestno, kajti nobenega povoda nimamo, da bi

branili morda velike kapitaliste drugega proti drugemu. Gospodje se znajo že sami varovati. Pri njih navadno ni tako uničujoče konkurence, kakor mej malimi obrtniki. Gospodje se znajo drugače pomagati. Z združevanjem varuje svoje interese in pa vzdržujejo ceno svojim izdelkom. Zaradi tega je odveč dokaz zmožnosti za tiste tovarnarje, ki se pečajo z izdelovanjem stvari, katere spadajo po svoji lastnosti v tovarne in se tako morejo izdelovati le z velikim kapitalom. Dokaz zmožnosti bi tukaj stvari dosti ne premenil. Gospodar bi poslal svojega sina v dotične šole, da bi se izobrazil, kar že tako navadno stori. Da bi pa lastnik velike predilnice ravno moral znati sam presti na stroji, tega pa od njega ne bode tudi nobeden zahteval. Tukaj je v javnem interesu dokaz zmožnosti le v toliko, kolikor je potreba za varnost. V tem oziru pa popolnoma zadostuje, še znajo delo tisti, ki ga faktično vodijo v tovarni.

Drugače je pa s tovarno, kjer se izdelujejo rokodelski izdelki. V teh tovarnah niso stroji glavna stvar, temveč ročno delo. Te tudi nimajo v pravem pomenu značaja tovarne, temveč so le velike in dobro oskrbljene rokodelske delarnice. To delo je konkurenca malim obrtnikom. Pri teh je torej potreben dokaz zmožnosti, da se v rokodelstvo ne bodo mešali ljudje, ki mu ne pripadajo. Določiti je le treba dela in tiste obrte, pri katerih je dokaz zmožnosti potreben, sem spadajo vsi rokodelski obrti in zahteva naj se potem od vsacega, naj ima njegovo podjetje veliko ali malo delavcev, naj dela s pomočnimi stroji ali pa brez njih. Le tako je mogoče, da se doseže pravi pomen dokaza zmožnosti.

Kapitalisti so vajeni večkrat izogniti se kakemu zakonu. Ravno tako bi se utegnilo večkrat tukaj zgoditi. Najel bi koga, ki bi vodil podjetje na svoje ime, v resnici bi pa bil drug lastnik. Da se tej slepariji izogne, bi pač bilo potrebno določiti stroge kazni. Že iz bistva takega dokaza zmožnosti je jasno, da bi se ne moglo dovoliti, da bi se za taka podjetja snovale delniške družbe, ker ne gre za to, da zna delovodja posel, temveč da je gospodar sam od dotičnega obrta. Le družbe (zadruga) izučenih obrtnikov bi se k večjemu mogle dovoljevati.

Če se bode pri preosnovi obrtnega reda državni zbor ravnal po teh načelih, je mogoče, da še kaj pomaga rokodelstvu, če pa to ne, pa vse njegevo sklepanje rokodelcu ne bode nič koristilo.

Obrtne raznoterosti.

(Obrtni red v Nemčiji.) Te dni se je v nemškem državnem zboru jela razprava o novem obrtnem redu, ki ga je predložila vlada, in pa o dotičnem predlogu katoliškega centra. Pri priložnosti bomo o dotičnih predlogih še več govorili. Prvi dan se je več govornikov

zlasti od katoliškega centra pritoževalo, da je vladna predloga pomanjkljiva, ter zlasti ne varuje obrtnikov pred krošnjarstvom. Sploh so pa katoliška stranka in konservativci se izrekli, da je prememba obrtnega reda potrebna v varstvo srednjega stanu. Svobodomiselna stranka je pa

že v prvi seji po jednem govorniku nasprotovala, ker se ji zdi, da se z vladno predlogo zlasti krošnjarstvo preveč omejuje.

(Novi obrtni red.) Zadnje dni se je jeden slovenski drž. poslanec izrazil, da je že izdelan nov obrtni red in je tak, da bode malim obrtnikom jako v korist. Nam se

le čudno zdi, da se tako dolgo ne predloži drž. zboru. Če je res tako ugoden za obrtnike, o se tem bodedo izrekli seveda, ko bode predložen. Tudi o sedanjem obrtnem redu se je veliko govorilo in pisalo, kako bode pomagal malim obrtnikom, a kmalu se je pokazalo, da je skoro več škodoval, nego koristil.

Volilna pravica delavcev.

Naši domači nasprotniki dobro razumejo stvari zavijati. Tako so poslednji čas ne le osnovali „Katoliško delavsko društvo“, temveč bi tudi delavce radi preslepili, da je njih stranka za občno volilno pravico, naša pa le hoče dovoliti delavcem kacic dvajset mandatov. Po raznih delavskih shodih se izrekajo za občno volilno pravico, na shodih kmetovalcev pa govoré drugače, kakor je pokazal lani neki shod na Dolenjskem. Da se jim je posrečilo preslepiti delavce, to smo videli na ljudskem shodu pri „Maliči“, kjer je član katoliškega del. društva Gostinčar se ustavljal predlagani resoluciji in zahteval občno volilno pravico, češ, da je tako rekoč prepričan, da bodo Povše in drugovi že glasovali za občno volilno pravico.

Sedaj pa pogledjmo, kako je v resnici s to stvarjo. Predlanskim je grof Taaffe državnemu zboru predložil načrt novega volilnega zakona, po katerem bi bili skoro popolno občno volilno pravico dobili. Ta načrt je bil jako umno sestavljen, tako, da bi bil lahko vzprejet brez dvetretjinske večine. Levičarji sami bi ga ne bili mogli prepričati. Pred vsem pa moramo omeniti, da bi po tem načrtu delavci ne bili volili odločno, kakor kozli, temveč v sedanjih skupinah z drugimi volilci.

Sedaj pa pogledjmo, kako stališče je zavzela naša, in kako stališče naša katoliška stranka proti temu predlogu. Na Dunaji so se konservativci, mej njimi tudi zastopniki naše katoliške stranke, katera sedaj po shodih obeta delavcem občno volilno pravico, zvezali z židovskimi liberalci, da so vrgli grofa Taaffeja in tako pokopali njegovo volilno reformo. Grof Hohenwart sam je v svojem govoru naravnost se izrekel, da so njegovi somišljeniki proti Taaffejevi vladi zaradi te volilne reforme in klical na pomoč levičarje proti tej državni nevarnosti. Konservativna stranka torej delavcev ni hotela priznati za državo ohranjujoče življe, temveč jih je razkričavala za državi nevarne.

Ko je nekaj gorenjskih volilcev izreklo zaradi tega grofu Hohenwartu nezaupnico, je takoj naša katoliška stranka začela agitacijo in grofu Hohenwartu baš zaradi tega, da je preprečil volilno pravico delavcev po Taaffejevem volilnem načrtu, pridobila mej volilci zaupnico.

Naša stranka se je pa v Ljubljanskem mestnem zboru izrekla za Taaffejevo volilno reformo in zlasti naglašala, da posebno zaradi tega z veseljem pozdravlja vladno predlogo, ker se nadeja, da bode pripeljala do občne volilne pravice. Na Dunaji pa pristaši naše stranke

niso hoteli ostati v zvezi, katera se je osnovala, da se prepreči, da delavci ne dobé večjega vpliva na javno življenje.

Ko so pozneje le višji faktorji dali razumeti, da se delavcem le mora dati volilna pravica, je tudi konservativna stranka prišla z raznimi predlogi, a vsi ti predlogi so večkrat imeli le bolj namen, stvar zavleči, nego pa pospešiti. Vseh teh predlogov ne bodedo navajali, le to omenimo, da konservativci niso marali niti toliko glasov delavcem dovoliti, nego nemški liberalci.

Svojo nenaklonjenost delavskemu stanu so pa posebno s tem pokazali, da baš na konservativni strani hočejo najmanj slišati, da bi volili tudi kmetijski delavci, ki vendar tudi nosijo državna bremena in služijo vojake.

Našo stranko je vedno vodila želja, da delavcem pripomoremo do političnih pravic, a pri tem seveda ne moremo pustiti iz vida naših narodnih koristij. Levičarski predlog o posebni kuriji za delavce in male davkoplačevalce se nam je zdel nevaren v narodnem oziru. Taaffejeva volilna reforma, ki bi bila jako primerna, kakor smo poizvedeli iz parlamentarnih krogov na Dunaji, sedaj tudi nima nobenega upanja, ker konservativna ali katoliška stranka jej je ravno tako nasprotna, kakor jej je bila z začetka. Ker je pa le stvar potrebna, da delavci vsaj nekaj političnih pravic dobé, da ne bodedo brezpravne pariye, se je naša stranka odločila za načela, za katera se je izrekel konservativni klub, seveda prisiljen po teku dogodkov. Res, da veliko to ni, a nekaj je le. Po naši sodbi je bilo največ upanja, da ta predlog obvelja. Veselilo bi pa nas, ko bi se kaj več doseči moglo. Vodila je pa nas vsekako nekoliko želja, da pripomoremo združenju naših narodnih zastopnikov na Dunaji. Tako se je rodil dr. Tavčarja predlog v dež. zboru.

Ne bili bi pričakovali, da bode gospod Gostinčar tako odločno se protivil temu predlogu, ko se je vendar rodil v krogih, v katerih bližini se on sedaj giblje in očita naši stranki, da hočemo delavce odločiti kakor kozle.

Pri shodu katoliškega političnega društva je poslanec Klun imel dolg govor, v katerem je pojasnjeval politični položaj. Zagovarjal je koalicijo, katera se je osnovala za to, da se delavcem ne dovoli jednaka volilna pravica z drugimi državljani. Ponosno je naglašal, da je on v odseku za volilno reformo stavil dotični predlog, katerega načela je pozneje dr. Tavčar izrazil v svojem predlogu v deželnem zboru. Zbor je pa gospodu Klunu pritrjeval in s tem pokazal, da odobruje njegove nazore, da ga je

zopet volil za predsednika. Iz tega delavci lahko spoznajo, da misel, da se delavci ločijo kot kozli od drugih volilcev, ne prihaja od nas, temveč od naše katoliške stranke, katera je s svojo izvolitvijo Kluna svojim predsednikom očitno pokazala, da njegovo postopanje povsem odobrava.

Iz tega je pač dovolj jasno, da naša katoliška stranka delavcem meče pesek v oči, če govori o občni volilni pravici. Ona je baš s tem, da je pristopila koaliciji, omogo-

čila zvezo, katera je pokopala Taaffejevo volilno reformo, katero bi dosledno bila pripeljala do občne volilne pravice. Brez slovenskega poslanca grofa Hohenwarta in njegovih slovenskih drugov bi koalicija ne bila mogoča, brez nje bi ne bil pal Taaffe, izvela bi se bila njegova volilna reforma, delavci bi ne bili volili odločeni kot kozli, da rabimo Gostinčarjev izraz, temveč vkupe z drugimi volilci kot popolnoma enakopravni državljani.

Delavske raznoterosti.

(Nedeljski počitek.) V kratkem bode baje izdelana izvršilna naredba k zakonu o nedeljskem in prazniškem počitku in se z zakonom hkratu proglasi. V trgovskem ministerstvu izdeluje se načrt zakona o nedeljskem počitku pri krošnjarstvu in se predloži državnemu zboru, ko se zopet snide.

(Ženska postrežba v kavarnah.) Na Dunaji je policija prepovedala iz nraštvenih ozirav žensko postrežbo v kavarnah. Solidnejši kavarnarji so jako zadovoljni s to odredbo, drugi pa seveda zopet ne. Z največjim veseljem so to naredbo pozdravili seveda markerji.

(Konservativci in krščanski socialisti.) Predzadnje nedeljo so bili Dunajski krščanski socialisti sklicali shod v Lincu, ki je bil obilno obiskan. Pri tej priliki se je pokazalo očitno nasprotje mej nemškimi konservativci in krščanskimi socialisti. Duhovščina se shoda ni udeležila. Povabil jo je bil škof na kosilo, da ni mogla k shodu. Pri linskem škofu namreč ne najdejo milosti krščanski socialisti, če tudi jim je papež poslal svoj blagoslov. Glavni konservativni listi, „Vaterland“, ki se kaj rad ponaša, da je dobro poučen o nazorih škofov, „Grazer Volksblatt“ in pa „Linzer Volksblatt“ strašno udrihajo po krščanskih socialistih. Ideje krščanskih socialistov, ki se potegujejo tudi za delavca, konservativcem ne ugajajo. Nekaj časa, dokler so krščanski socialisti bili ponižni sluge konservativcev, je bilo vse dobro, a ko so pa jeli zahtevati, da se od besed pride k dejanjem, da se za nižje stanove zares kaj stori, so pa vsi konserva-

tivci proti njim. To stvar naj dobro premislijo naši delavci, ker tudi njim se utegne kaj takega zgoditi, kadar se bodo količkaj hoteli postaviti na lastne noge.

(Mladostni delavci v Nemčiji.) Po poročilih obrtnih nadzornikov je v Nemčiji 219871 mladostnih delavcev pod 16 let starih, mej njimi 5911, ki še niso izpolnili 14. leta.

(Štrajki na Francoskem 1893 leta.) Po poročilih francoskega delavskega urada je v Franciji leta 1893 bilo 634 štrajkov v 4386 podjetjih. Udeležilo se jih je 170123 delavcev.

(Brez dela je v Angliji) sedaj nad milijon ljudi. Pa tudi po drugih evropskih državah je veliko ljudi brez dela. Ti brezposelni ljudje najbolj dokazujeja, da je zares potrebno, da se skrajša čas za delo. To bode tudi v državnem interesu, ker delavci brez dela postajajo nevarni državnemu redu. Da se množi število delavcev brez dela, je naravno, ko so se stroji tako popolnili, da se na njih veliko hitreje izdeluje in pri njih treba manj delavcev.

(Ljudsko številenje v Nemčiji) bode letos v juniji in bode pri njem ta posebnost, da bode vsakdo moral povedati, če je v kakem delu ali ne, da se bode tako uradno konstatovalo, koliko ljudi je v Nemčiji brez dela. Kdo ve, če bode država kaj storila, da jim preskrbi dela, ko je vendar že knez Bismark trdil, da vsak ima pravico do dela.

Poučne stvari.

Nov propis glede olajšave prejemanja soli za živino in o napravi dopuščenih skladišč za živinsko sol.

Ravnokar izdana številka 244 državnega zakonika, oziroma številka 50 ukaznika finančnega ministerstva iz leta 1894 obsega novo naredbo c. kr. finančnega ministerstva z dne 28. decembra 1894. l. o dobavi soli za živino po znižanej ceni. Dočim zadeva prvi oddelek te naredbe „skladišča za živinsko sol“, povsem novo napravo, o kateri se bode še pozneje govorilo, se v drugem oddelku naredbe vsem občinam, za katere bi se v prihodnje ne utegnili napraviti posebna skladišča za živinsko sol in za katere tedaj glede dobave živinske soli po znižani ceni od strani njihovih živino posedujočih poljedelcev v občeh dotična dosedanja določila naredbe finančnega ministerstva z dne 20. decembra 1893 l. (drž. zak. št. 176, ukaznik finančnega ministerstva št. 57 iz leta 1894.)

tudi nadalje še v veljavi ostanejo, ta določila na dvojno stran prav bistveno olajšujejo. — Po §. 19, nove naredbe so namreč občinski predstojniki pod v tem paragrafu navedenimi pogoji pooblašteni, potem, ko je naročena pošiljatev živinske soli k njim dospela, uradno zaporo, ki se nahaja na vsaki vreči taiste, v svrhu razdelitve v nji obsežene živinske soli med za vsprejem te soli opravljene poljedelce sami odvzeti, če v dveh dneh po zglasitvi, da je pošiljatev živinske soli dospela, ne pride k njim nobeden finančni organ, da bi zaporo odvezel. — Še važnejša je v §. 18 naredbe dovoljeno odprava ustanovitve in naznanila določenega roka za vsako posamezno občino glede naročitve živinske soli po znižani ceni. Dolej je mogla občina naročiti oziroma prejeti to sol šele od tistega osmih mesecev februarja do vštetega septembra počenši, katerega je dotični občini v to določila vže naprej pristojna finačna deželna oblast. Vsled tega si je

moglo več občin živinsko sol oskrbeti šestokrat še le mnogo pozneje, kot so taisto potrebovale, dočim so prišle marsikatero druge občine, koje bi živinsko sol rade dobile, še le v poznejšem času, po vzporedi za dobavo te soli vže v kakem prejšnjem meseci na vrsto. — Po prej navedeni novi določbi smejo od leta 1895 naprej vse občine množino živinske soli po znižani ceni, ki pripada na leto za njihove živino posedujoče poljedelce kadar koli hočejo med 1. januarjem in 15. decembrom vsacega leta naročiti ter je nadalje popolnoma občinskim predstojnikom prepuščeno, določiti za to najprikladnejši čas Živinska sol, ki se naroči potem od občinskih predstojnikov s posredovanjem oddelka za solna posla c. kr. glavnega ravnateljstva avstrijskih železnic, se bode oddajala pri od finančnega ministerstva določenih c. kr. zalogah soli po vrsti, kakor so posamezna naročila pri teh zalogah dospela, kolikor je mogoče z ozirom na vsakokratne tamkaj shranjene množine živinske soli. Dosedanja določba, po kateri morejo poljedelci jedne občine v razmeri z njihovo tačasno živino nanje pripadajočo množino živinske soli le skupaj in na jedenkrat po predstojniku dotične občine prejeti, pa ostane glede vseh občin, ki se v prihodnje ne pridele morebiti kakemu „skladišču za živinsko sol“, tudi nadalje v veljavi. Ta določba se ni mogla opustiti, ker je za posameznega kmetovalca na leto povprek odpadajoča množina živinske soli po znižani ceni tako malenkostna, da bi bila za kmetovalca mnogo predraga, če bi jo hotel posamezno prejeti iz c. kr. solnih zalog, ki so večinoma zelo oddaljene in se razun tega tudi že iz opravičnih ozirov ne morejo pečati s prodajo tako malenkostnih količin; kajti le za one tovore živinske soli, ki zavzemajo cel vagon, ali vsaj pol vagona, to je 100 oziroma 50 meterskih stotov, so dovolile uprave avstrijskih železnic znatno znižano vozno ceno. Da se tedaj ta tarifna ugodnost kolikor možno izkoristi in prejemi stroški soli za živino kar najbolj omejijo, je neobhodno potrebno, da se živinska sol prejema za celo leto na jedenkrat in vsaj po občinah, mnogokrat pa, če celo na vso občino odpade manj kot 100, oziroma 50 meterskih stotov na leto, tudi od več občin skupaj, to je „kumulativno“, po predpisih v §. 8, odstavek 2, naredbe finančnega ministerstva z dne 20. decembra 1893 l. (drž. zak. št. 176, ukaznik št. 57), iz c. kr. zalog za sol. Poleg težkoč, ki se protivijo marsikje združenju več občin na tako skupno prejemanje živinske soli, se ne dá tajiti, da mora biti za mnoge kmetovalce težavno živinsko sol naenkrat za celo leto naročiti in zanjo odpadajočo kupno ceno naprej pripraviti in položiti. — Da se pride tej neprilicnosti po možnosti v okom, je finančno ministerstvo, — ker za upravo solnega monopola veljavna načela ustanovitve državnih prodajalnic živinske soli poleg vže obstoječih c. kr. zalog soli ne dopuščajo — v prvem oddelku nove naredbe dovolilo, da smejo samoupravno in poljedelsko gospodarske skupščine napraviti pod v onem oddelku navedenimi pogoji „skladišča za živinsko sol“. Potem ni nikake ovire, da one izmej navedenih skupščin, katerim finančno ministerstvo napravo skladišč za živinsko sol dovoli, vzdržujoč svojo odgovornost in jamstvo nasproti finančni upravi za izpolnjevanje predpisanih pogojev ustanovitev in oskrbovanje, oziroma vodstvo dotičnih skladišč za živinsko sol dovoli, (morebiti ponudbenim potom) prepuste drugim osebam, zlasti tudi trgovcem, kateri bi bili za to pač najbolj sposobni in bi tudi radi „bili“ pripravljene, žrtvovati za ustanovitev in opravljanje skladišč živinske soli potrebna denarna sredstva, vže zaradi tega, ker bi s tem razširili krog svojih naročnikov. Ustanovitev skladišč živinske soli bode kmetovalcem njemu prideljenih občin v tem oziru na korist, da si bodo živinsko

sol v oni zalogi do vsakemu posameznemu na leto odmerjene množine mogli oskrbeti, oziroma nakupiti o vsakem času o poljubnih delnih količinah, kakor druge gospodarske potrebščine. Tudi je pričakovati, da se bode živinska sol v zalogah oddajala kmetovalcem po kolikor mogoče nizkih cenah, ker zaloge taisto lahko prejemajo z najnižjimi prevoznimi stroški in ker bodo skupščine, kojim se je ustanovitev skladišča dovolilo, gotovo zavzemale gospodarskemu prospehu popolnoma ustrezajoče stališče. Z ozirom na vse te z ustanovitvijo takošnih skladišč za živinsko sol združene udobnosti in olajšave glede dobave živinske soli po znižani ceni se mora le željo izreči, da bi se poklicane samoupravne posebno pa poljedelsko-gospodarske skupine v korist živino posedujočih kmetovalcev in v prospeh domače živinoreje za njim izročeno vravnava c. kr. dopuščenih skladišč živinske soli v celi deželi na vso moč potrudile in v vsakem sodnem okraji najmanj eno tako skladišče ustanovilo, pri čemer jih bodo pristojna finančna oblastva najkrepkeje podpirala.

Loterijske srečke.

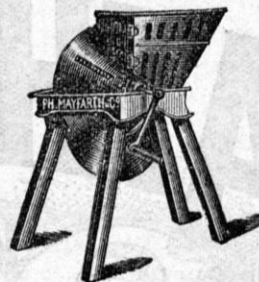
Dunaj, dné 12. januarja:	70,	7,	48,	43,	87.
Gradec, dné 12. januarja:	26,	25,	13,	43,	36.
Trst, dné 22. januarja:	12,	18,	3,	64,	17.
Linc, dné 19. januarja:	53,	33,	62,	86,	7.
Praga, dné 23. januarja:	71,	45,	48,	60,	85.
Brno, dné 30. januarja:	84,	79,	3,	7,	55.

Tržne cene v Ljubljani

1. februarja t. l.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	6	90	Špeh povojen, kgr.	—	64
Rež, „	5	30	Surovo maslo, „	—	72
Ječmen, „	5	80	Jajce, jedno	—	03
Oves, „	6	—	Mleko, liter	—	10
Ajda, „	6	65	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso, „	6	—	Telečje „	—	66
Koruzna, „	7	20	Svinjsko „	—	56
Krompir, „	3	50	Koštrunovo „	—	40
Leča, „	12	—	Pišanec	—	55
Grah, „	11	—	Golob „	—	20
Fižol, „	10	—	Seno, 100 kilo	1	96
Maslo, kgr.	90	—	Slama, „	2	05
Mast, „	—	66	Drva trda, 4 □ metr.	7	30
Špeh frišen „	—	56	„ mehka, 4 „	5	30

Za zimsko-hlevno-krmljenje!

Stroje za pridelovanje krme,
Rezalce krme in rezanice,
Rezalce repe in krompirja,
Mline za debelo moko in za zmlinčenje,
Stroje za parjenje živinske klaje,
Premične štedilne kotlovene peči
za živinsko klajo i. t. d.

dalje:

Stroje za luščenje koruznih storžev,
Cistilnice za žito, — Trieure-stroje za sortiranje,
Stiskalnice za seno in slamo, ki se z roko gonijo,
premične in nepremične, proizvajajo v najizbornejši,
(28—8) priznani dobri konstrukciji

PH. MAYFARTH & CO.

Ces. in kralj. izključlj. privil.

tovarne kmetijskih strojev, železolinica in parne fužine.

Dunaj, II., Taborstrasse št. 78.

Katalogi brezplačno. — Zastopniki in preprodajalci se iščejo.

Cenik vin vipavske in istrske vinarske zadruge.

V skladišču v Šiški št. 9 nad 56 lit.: V pivnici na drobno na Bregu št. 1:

hektoliter	liter
Vipavsko belo, staro po gld. 21.—	Vipavsko belo, staro . . . po gld.—36
„ „ novo I. „ „ 22-50—23.—	„ „ novo . . . „ „ —36
„ „ II. „ „ 20.—22.—	Vipavski Rulandec, desert „ „ —52
Vipavski Rulandec, „ „ „ „ „ „ —48	„ Rizling, „ „ „ „ —52
desert „ „ „ „ „ —40	Kraljevina „ „ „ „ „ —32
Vipavski Rizling, „ „ „ „ „ „ —32	Istrski teran, stari „ „ „ —32
desert „ „ „ „ „ —50	„ „ novi „ „ „ —32
Kraljevina „ „ „ „ „ —50	„ Refoškot, desert „ „ „ —50
Istrski teran, stari „ „ „ „ „ „ —90	„ Refoško, „ „ „ „ „ —50
„ „ novi „ „ „ „ „ „ —90	buteljka „ „ „ „ „ 1-20
„ Refoškot des. „ „ „ „ „ „ —90	
„ Refoško, 100 „ „ „ „ „ „ —90	
buteljka „ „ „ „ „ —90	

Peregrin Kajzelj

Stari trg št. 13 (2-3)

priporočam slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini svojo bogato zalogo

lestencev, oljnatih podob, zrcal,

kakor tudi vse v njegovo stroko spadajoče predmete na pr. stekleno, porcelanasto belo in rujavo prsteno blago, raznovrstne svetilnice viseče in stoječe,

Hermanove bliskovne svetilnice in prave kroglaste cilindre „Patent Marian“, katere imam samo jaz v zalogi za Kranjsko.

Prevezem tudi vsa steklarska dela pri stavbah ter jamčim za solidno in točno postrežbo.

Povsod se iščejo osebe, ki imajo obširne zveze in konfeksije in bi bile voljne, prevzeti majhno zastopstvo. — Ponudbe naj se vpošljejo pod „XY“ upravnistvu „Rodoljuba“.

(30-4)

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni ako se naroča po pošti.

Ubald pl. Trnkóczy

lekar zraven rotovža v Ljubljani

priporoča:

Za želodec:

Marijinoeljske kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne krogličice čistijo želodec pri zabasanji, skazenem želodci. — Škatulja 21 kr., jeden zavojček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

Za prsa:

Planinski zeliščni ali prsni sirop za odraslene in otroke; raztvorja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 g'd. 50 kr.

Za trganje:

Protinski ovet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, negah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Vsa ta našeta in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja
v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo. (14-18)

Kot nadomestilo za bobovo kavo se priporoča po zdravnikih ženskam, otrokom in bolnikom:

Najokusnejša, edino zdrava in ob enem najcenejša primes k bobovi kavi je:

KATHREINER

KNEIPPOVA SLADNA KAVA.

Najdiščeji prirodni plod v oelih zrnih, ki se ne dejo ponarejati.

Se dobi povsod: 1/2 Kile za 25 kr.

ČASTNI DIPLOM

1891-1894

8 ZLATIH KOLAJN

Pozor: zahtevajte in jemljite le izvrne zavoje z imenom „Kathreiner“.

1891-1894

1891-1894